

ANDREJ E. SKUBIC

PISATELJ, DRAMATIK, PREVAJALEC IN JEZIKOSLOVEC

Jerneja Umer Kljun
Univerza v Ljubljani

1 Življenjepis

Andrej Skubic (por. Andrej Ermenc Skubic ali Andrej E. Skubic) se je rodil 28. decembra 1967 v Ljubljani. Na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani je študiral slavistiko in anglistiko ter leta 1995 diplomiral z nalogama o raznolikosti družbenih govoric, za tem pa se je kot prevajalec izpopolnjeval na Škotskem. Po vrnitvi iz tujine je leta 1998 postal asistent na Oddelku za prevajalstvo Filozofske fakultete, kjer se je znova posvetil raziskovanju na področju sociolingvistike in leta 2003 obranil doktorsko disertacijo z naslovom *Sociolekti v jezikovni stvarnosti in literarnem delu*, ki jo je čez dve leti tudi objavil v knjižni obliki z naslovom *Obrazi jezika*.

V literarnih revijah je začel objavljati že v svojih zgodnjih dvajsetih letih in sčasoma postal eden najvidnejših pisateljev mlajše generacije. Skubic je tudi izredno plodovit prevajalec, ki sega zlasti po delih irske, škotske, ameriške, afriške in hrvaške književnosti. Je večkratni prejemnik nagrade kresnik, in sicer je bil prvič nagrajen že leta 1999 za prvenec *Grenki med*, drugič leta 2012 za roman *Koliko si moja?*, za katerega je prejel tudi nagrado Prešernovega sklada, in tretjič leta 2015 za roman *Samo pridi domov*. Zaradi izrazite domiselnosti in jezikovne elegance pri prevajanju slogovno in jezikovno zahtevne kratke proze Gertrude Stein in romana škotskega pisatelja Jamesa Kelmana je leta 2007 prejel Sovretovo nagrado. Gl. tudi Mozetič 2009, Šumi 1999.

2 Prevajalsko delo

Prevajalsko pot si je Skubic utrl z objavami prevodov krajših besedil in odlomkov v vidnejših slovenskih literarnih revijah. Tako so med drugim v študentskem glasilu

Oddelka za slavistiko izšli Skubičevi angleški prevodi osmih poezij Iva Stropnika in besedilo Braneta Senegačnika, v revijah *Apokalipsa*, *Nova revija*, *Literatura* in na knjižnih straneh *Dela* pa so med letoma 1993 in 2014 redno izhajali Skubičevi prevodi del ameriških piscev, med drugim tudi Williama H. Gassa, Donalda Barthelmeja in Gertrude Stein, ter škotskih avtorjev Jamesa Kelmana, Janice Galloway, Alison Louise Kennedy in Irvina Welsha. In ravno s prevodom Welshevega romana *Trainspotting* (1997), ki je napisan v jeziku, ki je »dobrnemu delu angleškega bralstva praktično neberljiv« (Skubic 1997, 181), se je Skubic proslavil kot izredno spreten prevajalec z izrazitim čutom za jezikovnozvrstno raznolikost v (prevedenih in avtorskih) besedilih. K Welshu se je po uspehu *Trainspottinga* še večkrat vrnil, in sicer s prevodi romanov *Porno* (2005) in *Posteljne skrivnosti kuharskih mojstrov* (2008) ter zbirke kratkih zgodb *Pogreto zelje: zgodbe kemične degeneracije* (2013). Med Skubičevimi prevodi škotskih avtorjev velja omeniti še roman *Kako pozno, pozno je bilo*, za katerega je leta 2006 prejel Sovretovo nagrado, in kratko prozo *Preživljanje preživljanje* (2008) Jamesa Kelmana, uredil in prevedel pa je tudi antologijo sodobne škotske kratke proze *Glas* (2002).

V Skubičevem prevajalskem opusu so najštevilčnejše zastopana dela irskih književnikov, kot so Brian O'Nolan, bolj znan pod psevdonimom Flann O'Brian (*Tretji policaj*, 1996; *Pri dveh pticah na vodi*, 2009), Patrick McCab (*Mesarček*, 1998), dramatik Enda Walsh (*Disco pigs*, 2002) ter seveda James Joyce (*James Joyce: poezija in kratka proza*, zbrana dela, 2000) in angleško-irski pisatelj Jonathan Swift (*Gulliverjeva potovanja v različne daljne dežele sveta*, 2020), prispeval pa je tudi prevode za zbirko kratke proze *Kri in voda: antologija sodobnih irskih kratkih zgodb* (1998) in *Izbrana dela* Samuela Becketa (2004).

Iz ameriške književnosti je v slovenski literarni prostor prenesel izbor del Gertrude Stein, in sicer je Skubic v *Čitanki*, za katero je leta 2006 tudi prejel Sovretovo nagrado, izbral in prevedel odlomke *Avtobiografije Alice B. Toklas* in drugih avtoričinih besedil ter jih opremil s poglobljeno spremno besedo, pozneje pa je prevedel še zbirko poezije in proze *Uporabno znanje* (2014). Med deli sodobnejših ameriških avtorjev ima med drugim v Skubičevem opusu mesto tudi izbor kratke proze *Deseti december* (2015) in zgodovinski roman *Lincoln v bardu* (2020) Georga Saundersa ter več del ameriško-slovenske pisateljice, publicistke in prevajalke Erice Johnson Debeljak (*Tako si moj*, 2007; *Prepovedani kruh*, 2010; *Antifa cona*, 2012; *Devica, kraljica vdova, prasica*, 2021).

Pri prevodu romana *Soldatko* (2008) nigerijskega pisatelja Kena Saro-Wiwe se je Skubic srečal z »gnilo angleščino,« mešanico nigerijske pidžinske angleščine, osebne govornice protagonista in standardne angleščine (Beletrina 2022), v zbirki *Moderni Klasiki* pa je izšel Skubičev prevod romana *Načini smrti* (2019) južnoafriškega pisatelja in dramatika Zakesa Mdaja. Gl. tudi Beletrina 2022.

3 Avtorsko delo

Le dve leti po izjemnem uspehu prvenca je Skubic izdal roman *Fužinski bluz* (2001), ki je pozneje v priredbi Ane Lasić in režiji Ivane Djilas zaživel tudi na odru SNG Drama Ljubljana. Ob že omenjenih nagrajenih delih je objavil še štiri romane, in sicer *Popkorn* (2006), ki je bil izbran na natečaju Cankarjeve založbe za slovenski roman iz sodobnega življenja in za katerega je Skubic prejel Župančičevo nagrado, *Labko* (2009), s katerim je bil ravno tako nominiran za kresnika, *Permafrost* (2017) in *Krasni dnevi* (2021). Sestavil je zbirke kratke proze *Norišnica* (2009) in *Ne izpusti me* (2011), posvetil pa se je tudi dramatik – njegove tri drame, *Neskončni šteti dnevi* (2008), *Pavla nad prepadom* (2013) in *Hura, Nosferatu* (2015) so gostovale na mnogih odrih v Sloveniji in na tujem. Skubičeva dela so bila med drugim uvrščena v zbirko kratke proze *Dan zmage* (2012) ter v več antologij sodobne slovenske književnosti, med drugim v zbirko *Sodobna slovenska dramatika* (2009), v angleškem prevodu v *Contemporary Slovenian novel* (2009), in v ruskem prevodu v antologijo *Antologija sovremennoj slovenskoj dramaturgii* (2016). Poleg tega so bila mnoga Skubičeva dela prevedena in objavljena v angleščini, češčini, hrvaščini, nemščini, madžarščini, poljščini in makedonščini. Od leta 2018 piše tudi za mlajše bralce, in sicer serijo zabavnih prigod Tria Golaznikus, ki je bila med drugim nominirana za Levstikovo nagrado in prejela znak kakovosti zlata hruška, ki ga podeljuje Mestna knjižnica Ljubljana in Zveza bibliotekarskih društev Slovenije. Leta 2019 je za povest *Babi nima več telefona* iz serije Tria Golaznikus prejel nagrado večernica. Gl. tudi Mozetič 2009, Šumi 1999.

Andrej E. Skubic v svoje prevode sodobne britanske, ameriške in anglofone postkolonialne književnosti z veliko spretnosti in domiselnosti vnaša prvine nestandardnih jezikovnih variant in pogovornega jezika. Še posebej so bili vplivni njegovi prevodi podstandardnega govora v sodobnih škotskih besedilih.

Bibliografija

- Beletrina. 2022. »Soldatko.« Dostop 1. 9. 2022. <https://beletrina.si/knjiga/soldatko>.
- Mozetič, Brane, ur. 2009. *Contemporary Slovenian Novel*. Ljubljana: Center za slovensko književnost. Dostop 1. 9. 2022. <http://www.ljudmila.org/litcenter/>.
- Skubic, Andrej E. 1997. »Trainspotting Irvina Welsha.« *Apokalipsa: revija za preboj v živo kulturo*, št. 16/17: 180–186.
- Šumi, Jadranka, ur. 1999. »Andrej Skubic.« *Zbornik Filozofske fakultete: 1919–1999*, 477. Ljubljana: Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani.